

Diarienummer: VN-2026/11

Handläggare: Allar Piirsoo och Isolde Limé, valsamordnare

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Valsedlarnas ordning i valsedelställen för val till riksdag, region- och kommunfullmäktige 2026

Förslag till beslut

1. Valsedlar ska placeras i valsedelstall av valnämndens personal.
2. Valsedlarna placeras i bokstavsordning enligt den ordning som föreslås i tjänsteutlåtande daterat 2026-03-02.
3. I övrigt godkänna vad som framgår av tjänsteutlåtande.

Sammanfattning av ärendet

I syfte att upprätthålla förtroendet för valsystemet och för att underlätta för väljaren att hitta bland valsedlarna ska valsedlarna presenteras likformigt på samtliga röstmottagningsställen. Valnämnden behöver fatta beslut om hur ordningen av valsedlar i vallokaler och förtidsröstningslokaler ska se ut.

Ärendets uppkomst och historik

Ärendet har beretts av valnämndens kansli.

Rättslig utredning

I 8 kap. 2 § av vallagen (2005:837) framgår att valsedlarna ska presenteras på ett likformigt sätt på alla röstmottagningsställen. Valmyndigheten ger vägledning till de lokala valmyndigheterna, valnämnderna, genom att ge ut ställningstagande innehållande redogörelse för myndighetens uppfattning i olika rättsliga frågor. I sitt ställningstagande (VAL-863) om valsedlarnas ordning i valsedelställen redogör Valmyndigheten för bedömningen att en placering av valsedlarna i bokstavsordning utifrån de partibeteckningar partierna deltar under innebär en rättvis och saklig presentation. Därtill rekommenderar myndigheten användning av valsedelstall för att skapa goda förutsättningar för röstmottagarna att hålla ordning bland valsedlarna.

Lagstöd

Vallagen 8 kap. 2 §.

Konsekvensbeskrivningar

Ekonomiska konsekvenser

Att besluta ordningen för hur valsedlar ska presenteras har ingen ekonomisk konsekvens.

Barnkonsekvensanalys

Barnkonsekvensanalys är gjord enligt checklista.

Ordning i valsedelställen

Enligt vallagen ska det inte göras någon åtskillnad mellan placeringen av partiernas valsedlar. Alla valsedlar ska tillhandahållas på ett likformigt sätt, på en och samma plats. Vidare säger vallagen att valsedelställen ska vara avskärmade för att förstärka skyddet av valhemligheten. Detta innebär att alla valsedlar ska finnas bakom en och samma avskärmade yta.

Bakom varje avskärmning finns tre valsedelstall. Varje valsedelstall innehåller tre lodräta rader. Valsedlar för varje val ska alltid ställas i en egen rad. Valnämndens personal ansvarar för ordningen i valsedelställen och att alla partier behandlas likvärdigt. Hur ordningen ser ut är en praktisk fråga och det kan därmed se olika ut i olika kommuner.

Strikt bokstavsordning

En variant är att dela upp valsedlarna i respektive val och lägga samtliga valsedlar i strikt bokstavsordning, med valsedlar till riksdagsvalet till vänster, valsedlar till kommunfullmäktigevalet i mitten och valsedlar till regionfullmäktigevalet till höger. I de fall ett parti har namnvalsedlar placeras de i ett eget separat fack direkt efter partiets partivalsedlar. Så har till exempel Malmö Stad beslutat (VN-2025-46).

Fördelar med detta sätt är att alla valsedlar är tydligt ordnade efter bokstavsordning och val och en väljare bör kunna hitta rätt valsedel enkelt, samtidigt som det kan anses likvärdigt för alla partier. Å andra sidan kan risken för fel öka när röstmottagarna ska flytta om valsedlarna i rätt ordning varje gång ett parti lämnar sina valsedlar. Det blir fler valsedlar som måste flyttas om i olika rader.

Riksdag (samtliga valsedlar)			Kommunfullmäktige (samtliga valsedlar)			Regionfullmäktige (samtliga valsedlar)		
A			A			A		
		Ö			Ö			Ö
		Blanka			Blanka			Blanka

Uppdelning fria kvotens partivalsedlar, namnvalsedlar och övriga partiers valsedlar

En annan möjlighet är att göra som bland annat Stockholm Stad (VN 2025/27). Den fria kvotens respektive partivalsedlar läggs i det vänstra valsedelstället, den fria kvotens namnvalsedlar i mittenstället och övriga partiets valsedlar i valsedelstället till höger. Den här uppdelningen skulle underlätta för röstmottagarna i att de får en tydligare översikt när de ska kontrollera valbåsen mellan röstmottagare. Det skulle även innebära färre förflyttningar av valsedlar då det enbart behöver flyttas om i valsedelstället för övriga partier, vilket sänker risken för fel.

En möjlig nackdel är att övriga partier kan uppleva att det inte blir demokratiskt riktigt då de hålls åtskilda från den fria kvotens partier. Detta har tidigare anmälts till JO av mindre partier (se dnr 5668-2010, 5127-2010 och 5161-2010). I de fall där samtliga valsedlar har placerats i valsedelställ, på samma ställe, anser JO att ingen åtskillnad har gjorts och att valsedlarna har tillhandahållits på ett likformigt sätt.

Partivalsedlar (fria kvoten)			Namnvalsedlar (fria kvoten)			Övriga partier		
Riksdag	Kommun	Region	Riksdag	Kommun	Region	Riksdag	Kommun	Region
A	A	A	A	A	A	A	A	A
Ö	Ö	Ö						
Blanka	Blanka	Blanka	Ö	Ö	Ö	Ö	Ö	Ö

Andra varianter

Det finns även andra varianter som tagits upp i andra kommuner. En variant är att lägga den fria kvotens partivalsedlar och namnvalsedlar efter varandra i bokstavsordning och ha övriga partiets valsedlar i valsedelställ bredvid.

En annan variant är att lägga den fria kvotens partivalsedlar till respektive val i det vänstra valsedelstället, och alla andra valsedlar (namnvalsedlar och övriga partiers valsedlar) till höger.

Tidigare varianter i Knivsta Kommun

I valet till riksdag, region- och kommunfullmäktige 2022 ordnade Knivsta kommun valsedlarna enligt exemplet nedan. I det här förslaget placeras de partivalsedlar och blanka valsedlar som valnämnden ansvarar för i bokstavsordning i kolumner efter val. Om ett parti enbart ställer upp i ett val lämnas facken för de andra valtyperna tomma på samma rad. I resterande valsedelstall kommer namnvalsedlar ställas ut i bokstavsordning. Förslaget specificerar inte var övriga partiers valsedlar placeras.

Riksdag	Kommun	Region
Arbetarpartiet Socialdemokraterna	Arbetarpartiet Socialdemokraterna	Arbetarpartiet Socialdemokraterna
Centerpartiet	Centerpartiet	Centerpartiet
-	-	Regionalt parti som bara ställer upp i regionfullmäktige
Feministiskt initiativ	Feministiskt initiativ	Feministiskt initiativ
-	Knivsta.nu	-
Liberalerna (tidigare Folkpartiet)	Liberalerna (tidigare Folkpartiet)	Liberalerna (tidigare Folkpartiet)
Miljöpartiet de gröna	Miljöpartiet de gröna	Miljöpartiet de gröna
Moderaterna	Moderaterna	Moderaterna
Sverigedemokraterna	Sverigedemokraterna	Sverigedemokraterna
Vänsterpartiet	Vänsterpartiet	Vänsterpartiet
Blank valsedel för riksdag	Blank valsedel för kommunfullmäktige	Blank valsedel för regionfullmäktige

I valet 2024 användes strikt bokstavsordning för alla partiers valsedlar då det ansågs lämpligt med tanke på att det bara var valsedlar till ett val.

Kolumn 1	Kolumn 2	Kolumn 3
A		
		Ö
		Blanka valsedlar

Tabell 1: Illustration av placering av valsedlar i ett valsedelstall.

Samlad bedömning

Inför valet till riksdag, region- och kommunfullmäktige 2026 föreslår valkansliet att ordningen i valsedelställen ska delas upp i fria kvotens partivalsedlar, fria kvotens namnvalsedlar och övriga partier, enligt förslag nedan. Den föreslagna ordningen möjliggör som i valet 2022 att man kan lämna fack tomma i valsedelstället för den fria kvoten, i de fall ett parti bara ställer upp i ett val. Förvaltningen bedömer att

förslaget underlättar översikten för både väljare och röstmottagare då valsedlar från samma parti hamnar bredvid varandra.

De vanligaste incidenterna som anmäls till Valmyndigheten är valsedelsrelaterade. Det kan bland annat handla om att det försvinner valsedlar, valsedlar täcks över med andra valsedlar, ordningen ändras eller att partier ställer valsedlar direkt i valsedelställen. Den föreslagna ordningen underlättar för röstmottagare när de kontrollerar valsedelställen mellan väljare och i de fall de behöver placera om valsedlar snabbt när partier kommer lämnar in valsedlar under röstningen. De får då en lättare överblick och kan åtgärda eventuella sabotage.

Partivalsedlar (fria kvoten)			Namnvalsedlar (fria kvoten)			Övriga partier		
Riksdag	Kommun	Region	Riksdag	Kommun	Region	Riksdag	Kommun	Region
A	A	A	A	A	A	A	A	A
B	B	B						
-	C	-						
D	D	D						
E	E	E						
F	F	F						
G	G	G						
Ö	Ö	Ö						
Blanka	Blanka	Blanka	Ö	Ö	Ö	Ö	Ö	Ö

Underlag för beslut

Tjänsteutlåtande 2026-03-02

Beslutet skickas till

Akten

Åsa Franzén
 Chef för kommunledningskontoret

Barnchecklista inför beslut

Alla under 18 år är att betrakta som barn.

1. Påverkar beslutet barn?

Ja ☐ Nej ☒

Beslutet att bestämma valsedelordningen enligt tjänsteutlåtande har ingen påverkan på kommunens barn och unga.

2. Hur har barns bästa beaktats?

3. Beskriv eventuella intressekonflikter.

4. Barn tillfrågas vid övergripande fleråriga planer/styrdokument. Har så skett?

Ja ☐

Nej ☐

Inte aktuellt. Beslutet rör inte en övergripande flerårig plan eller ett flerårigt styrdokument. ☒